

ካብ ምሁር መሃይም፡ ካብ ተጋዳላይ ድሑር ምዃን ይሰውረና፡-

ካልኣይን ናይ መወዳእታን ክፋል

ኣብ ቀዳማይ ክፋል፡ ሕጂ'ውን ኣብዚ ዝበዝሕ ህዝቢ ካብ ነጻ ተመክሮኡ ህግደፍ እንታይ ዓይነት ፖለቲካዊ ባህሪኡ'ዩ ዘለዎ? ደርባዊ ማሕበራዊ መሰረቱ ኣበይ'ዩ? ፈራሕ ጨካን ፋሽሽታዊ ተግባሩ ካበይ ይብገስ? ግቡእ ኣገንዝቦ ኣብ ዝሓዘሉን ምስ ኩሉ ጸረ-ህዝቢ ትካላቱ ንምውጋዱ ውዳቤታቱ ኣብ ዘሐይለሉ ዘሎ ወሳኒ ወቕቲ ደው ኢሎም ሓቂ ክቕበሉ ድልዎት የለውን። ኣቐዲሞም ብገምጋም ክበጽሕዎ ዝግበኦም ዝነበረ፡ ነቲ ኣብ ባይታ ብዓይኖም ዝሪእዎ ዘለው ምንባብን ምቕባልን ኣብይዎም፡ ብናይ ይበተኹ ዓጽሮሞታዊ ግብረ መልሲ፡ ትማሊ፡ ሎሚ፡ ጽባሕ ኩሉ ግዜ ምስ መንግስትና። "ንሕና ንሱ" ክብሉ ትሰምዕሞ ኣማን ብኣማን "ካብ ምሁር መሃይም ይሰውራ" ትብል ኣብ ዝብል ኢና በጺሕና ኔርና። ካልኣይ ክፋሉ እነሆ፡ ሰናይ ንባብ።

ገድልን ተጋዳላይን ከም ኣምር ረዚን መልእኽቲ ዝሓቐፈ'ዩ። ደስ ስለ ዝበለካ ብድድ ኢልካ ትፈጥሮ ወይ ትጽንበሮ ዘይኮነ፡ ካብ ፖለቲካዊ ዓፈና፣ ቁጠባዊ ምዝመዛ፣ ምምሕዳራዊ ኣድልዎ፣ ብሄራውን ሃይማኖታውን ወጽዓ ... ወዘተ'ዩ ዝብገስ። ሸቶኡ ከኣ ካብ ፖለቲካዊ ዓፈና፣ ቁጠባዊ ምዝመዛ፣ ምምሕዳራዊ ኣድልዎ፣ ብሄራዊ፡ ሃይማኖታውን ጸታውን ወጽዓ ምንጋፍዩ። ከም ውልቀ ሰብ ኮነ ከም ሕብረተ-ሰብ ብእኩብ ብዘተኣማምን ኣገባብ ኣብ ትሕቲ ህዝባዊ ሃገራዊ ቅዋም ወናኒ ነብስኻ ምዃን'ዩ። ዝተረገጸ ባህልኻ፡ ቋንቋኻ ዝተረሰዐ ወይ ብመደብ ክርሳዕ ዝተደልየ ታሪኽካ ምዕቃብ'ዩ። እኩብ ድምር መሰረታዊ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን ሓርነታዊ መሰላትካ ካብ ሰናይ ፍቓድ ውልቀ ሰባትን ፖለቲካዊ ውድባትን ዘይኮነ፡ ካብ ናተይ ኢልካ ትኣምነሉ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዝኾነ ሃገራዊ ቅዋም ምርካብ'ዩ።

ኣብ ግዜ ሞግዚታዊ ወተሃደራዊ ምምሕዳር እንግሊዝ ኣብ መጀመርያ 40ታት ከም ዝጀመረ ዝንገረሉ ዘመናዊ ፖለቲካዊ ምንቅስቃስ ኤርትራ፡ መንቀለኡ ጭቡጥ ወጽዓ፡ ሸቶኡ ኸኣ ዋናኒ ሃገርን ሓርነታዊ መሰልን ንምዃን'ዩ ነይሩ። እቲ ብድሕሪኡ ዝቐጸለ ምንቅስቃስ ማሕበር ሸውዓተ (ሓረካ)፣ ምጀማር ብረታዊ ቃልሲ ኤርትራ 1961 ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ፣ ኣብ መወዳእታ 60ታትን ኣብ መጀመርያ 70ታትን ብውዲት ዝተወልደ ህዝባዊ ሓይልታት፣ ክሳብ 1991 ኣብ ዘሎ ግዜ ካብ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ህዝባዊ ሓይልታት ሓርነት ኤርትራን ዝተጨጭሑ ፖለቲካዊ ምንቅስቃሳት፣ ኣብ መጀመርያ 80ታት ካብ ዘይደሞክራሲያዊ ዓመጸዊ ኣካይዳ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዝተበገሰ ሃይማኖታዊ ውድባት፣ ግዳማዊ መግዛእቲ ተሳዒሩ ልኡላውነት ሃገር ሕጋዊ መደምደምታ ድሕሪ ምርካብ፡ ጸረ-ህዝቢ ዘቤታዊ ምሕደራ ህግደፍ ዝፈጠረን ብሄራዊ ውድባት፡ በርገስ ማሕበራትን ካልኣት ሓደሽ ፖለቲካዊ ውድባትን፤ ስነ-ሓሳብም፡ መልክዕ ውደባኣምን ዋዕን ስፍሓትን ንጥፈታቶምን እንታይን ከመይንዩ ብዘየገድስ፡ ወጽዓ ዝወለደም መሰል ዝሓቱ ውድባትን ምንቅስቃሳትን'ዮም።

እዞም ካብ ቅድሚ ነጻነት ዝነበሩን ድሕሪኡ ዝተፈጥሩን ፖለቲካዊ ምንቅስቃሳት፡ ርእይቶኦም ብደሞክራሲያዊ ኣረኣእያታት ዝተገርሐ ድዩ ኣይኮነን ካልእ ጉዳይ ኮይኑ፡ ንውጽዓት ወገናት ዝውክሉ'ዮም። ይውሓድ ይብዛሕ ካብ ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ዝውክልዎ ህዝቢ ኣለዎም። እወ ልክዕ ኣለኻ/ኸ-ም ደርባዊ ወጽዓ ኣለና። እወ ብብሄርና፡ ብሃይማኖትና፡ ብጾታና፡ ብቦታና ኣድልዎ ይበጽሓና ኣሎ። ንግፋዕ ንሳቕ ኣለና። እወ ሓቕኻ ተጠቀምቲ ናይ ሃገራዊ ሃብትና ኣይኮናን። እወ ሓቕኻ ወንቲ ነብስናን ተዋሳኢቲ ኣብ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ጉዳይናን ኣይኮናን። እወ ሓቕኻ/ኸ-ም ከም ካልኣይ ዜጋ ኢና ንቐጻር ዘለና። እወ ሓቕኻ/ኸ-ም ዋጋ ዝኸፈልናሉ መሰረታዊ ሓርነታዊ መሰል ብህዝባዊ ሕጊ ዘይኮነ፡ ኣብ ትሕቲ ሰናይ ፍቓድ ውልቀ-ሰባት፡ ብምጽወታ ወይ ብሞቕነን እናተቐበልና ኢና ህይወትና ንመርሕ ዘለና ዝብል ደጋፊ ኣለዎም። መሰልና ብቃልሰና ነኸብር ኣጅኹም ኣጅና ዝብሉ፡ ነቲ ዝተገልጸ ናይ ኣረኣእያን መልክዕ ውደባን ብህይወት፡

ብጉልበት፣ ብፍልጠት፣ ብገንዘብ ደው ዘበልዎ፣ ክቕጽል ባይታ ዝኾንዎ ዜጋታትን ህዝብታትን ዘለውዎ ጸረ ወጽዓ ዘትከል ፍትሒ ድማ ዘናዲ ቅኑዕን ቅቡልን ኣማራጺ ዘይብሉ ምንቅስቓሳትዮ።

እቲ ነዚ ወጽዓዚ ወጊድ ኢሉ፡ ህዝባዊ ሃገራዊ ሰላም፣ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ከምጽእየ ኢሉ መቃለሲ ውድብ ዝፈጥር ወይ ኣብ ዝተፈጥረ ውድብ ኣትዮ ዝዋሳእ ተጋዳላይ ተልእኾኡ ብግቡእ ክፈልጥ ኣለዎ። ገድሊ ከም ስሙ ገድሊ ስለዝኾነ፡ ዕድመ ንእሳነቱ፣ ውልቀ ማሕበራዊ ድሌታቱ፣ ኣካሉ፣ ህይወቱ ክግብረሉ ብንቕሓት ብሰናይ ፍቓዱ፡ ኣነ ተጎዲኦ ተሰዊኦ ድሕረይ ዘለው ይጥግሞም ኢሉ ንዝተጸንበሮ ቃልሲ፡ ካብ ፍትሓዊ፣ ደሞክራሲያውን ሕጋውን ግሉጽ መዕቀኒታት ወጻኢ ክመዝኖ፣ ክዛመዶ፣ ከመሓድሮ፣ ክፈርዶ ኣይግባእን።

ጸረ-ወጽዓ ዝተሰለፈ ተጋዳላይ፡ ንወጻዒ፣ ዓማጺ፣ ኣድላዊ፣ ትምክሕተኛ፣ ጸቢብ ወይ በለጸኛ ኣረኣእያ ብንቕሓት ክዋጋእ፡ ክገርሕ ክብድህ ምበር፡ ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ ከሳሲ የብሉን። ተወጺዐ ኢሉ ጸረ ወጻዕቲ ዝተሰለፈ ተጋዳላይ ንካልኣት ብዓይኒ ትምክሕቲ፡ ጽብትን በለጽን ድሑራት ኣረኣእያታት ገይሩ ዝፈርድ እንተደኣ ኮይኑ፡ መጨፍለቕ ዝኸውን ጉልበትን መሳርሕን ዝሰኣነ ዓማጺ ምበር፡ ደላዩ ፍትሒ ደላዩ ደሞክራሲ ወዲ-ህዝቢ ተጋዳላይ ኣይኮነን። ክኸውንውን ኣይክእልን። ወጻዒ ገባቲ ኣድላዊ ባህሪ ወኒኑ እናሃለወ፡ ብትምክሕተኛ ፖለቲካዊ ሓይሊ ተበዲለ፡ ተገፊዐ፡ ተወጺዐ ፍትሓውን ደሞክራሲያውን መሰል ክረክብ ይጋደል ኣለኹ ክብል ኣየጸብቐሉን።

እቲ ሓቀኛ ፖለቲካዊ ባህሪ ከም ሕብሪ ነፋሒቶ ዝቀያየር፡ እንተደሊኻ ፍትሓዊ ደሞክራሲያዊ ክትከውን፡ እንተዘይደሊኻ ትምክሕተኛን ጸቢብን ኣረኣእያ ክትሉብስ፣ "ንሳ ምሳይ ልባ ምስ ደበሳይ" ከም ዝበሃል ብልሳንካ ኣብ ደምበ ውጽዓት፡ ብባህሪኻ ኣብ ደምበ ወጻዕቲ ክትከውን ዘፍቅድ ኣይኮነን። ርግጽዮ ብዙሓት ሰባት ክሳብውን ፖለቲካዊ ስርዓታት ብዙሕ ግዜ ካብቲ ሓደ ደምበ ናብቲ ካልእ ክግዕዙ ከወላወሉ ሕልናኦም ብነገራዊ ሃብቲ ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ከውርዱ ሰሚዕናን ኣስተብሂልናን ኢና። ቅኑዕን ቅቡልን መሰረታዊ ባህሪ ደቂ-ሰባት ግን ሓደ ምበር ክልተን ሰለስተን ኣይኮነን። ስለዚ ናይ ገዛእ ርእሱ ፖለቲካዊ መንነት ዘይወነነ ገድልን ተጋዳላይ፡ ንግዝይኡ ንገለ ግሩሃት ከደናገር ይኸእል ይኸውን። ብዝተናወሐ ግዜ ግን ጸረ-ህዝቢ ፖለቲካዊ ተፈጥሮኡ ምቕልዑ ኣይተርፍን።

ሓደ ሓቀኛ ህዝባዊ ተጋዳላይ ዓመጸዊ ፍርድን ምሕደራን ኣብ ዝኾነ ሰብኣዊ ፍጡር ክበጽሕ የብሉን ዝብል ንጽር ተሪር መርገጽዮ ክዕጠቕ ዘለዎ። ፍትሕን ፍትሓዊ ደሞክራሲያዊ ምሕደራን ኣብ ኩሉ ብማዕረ ክሰርሕ ኣለዎ ዝብል ጽኑዕ ፖለቲካዊ እምነትዮ ክውንን ይግባእ። ሓቀኛ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣእያ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ዕጥቁ ገይሩ ዝቃለሰ ተጋዳላይ፡ ዓመጸዊ ፍርድን ምሕደራን ኣብ ርእሲኡን መቐርቡን ክፍጸም እንከሎ ጸላዕባዕ ዝብሎ፡ ኣብ ልዕሊ ካልኣት ክፍጸም እንከሎ ዘየሕሞ ወይ ንሱ ኣብ ልዕሊ ካልኣት በረኣእያን ተግባርን ዓመጸዊ ፍርዲ ክህብ እንከሎ፡ ከም ቅኑዕ ቅቡል ተግባር ዝፍጽም ዘሎ ጌይሩ ዝወስዶ እንተደኣ ኮይኑ፡ ጸረ ወጽዓን ወጻዕትን ደው ዝበልኩ ተጋዳላይዮ ክብል ዘኸእሎ ሞራል የብሉን። ስለምንታይ ኣብ ውሽጡ ፍትሒ የለን። ደሞክራሲ የለን። ወገን ውጽዓት ዝኾነ ሕልና የለን።

ፍትሒ፡ ደሞክራሲን ልዕልና ሕግን ተነፊገ ኢሉ ንምርካቡ እናተጋደለ፡ ሕቶ መሰል ሕቶ ደሞክራሲ ንዘልዕሉ ካልኣት ወጽዓት ሓሳቦም ዘይሰምዕ ዘዮኸብር ዘናሹ ብትሕቲ ሃገርነት ሰሪዑ ክጽልኡ ክንጸሉ ዝከኣሎ ኩሉ ዝገብር ስሙ ምበር ናይ ተጋዳላይ ባህሪ ዘይብሉ ሰብዮ። ይረደኣዮ ኣይረደኣዮ ምግዳሉ ፍትሓዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣእያ ብዘይምውናኑ ብኸለንተንኡ ዝኸሰረ ሰብዮ። ምክንያቱ ምግዳል ወይ ተጋዳላይ ምዃን ካብ ቤተሰብካን ከባቢኻን ርሒቐኻ ጠመጃ ምስካም፡ ንጸላኢኻ ተኩሲካ ምቕታል ማለት ጥራሕ ኣይኮነን። ዝተሰከምካዮ ተተጻሲ መሳርሒ ፖለቲካ ምዃን፡ ክንዲ ዝተኸእለ ንጸላኢኻ ብሓይሊ ሓሳብ ኣዕገብካ ፈታዊኻ ምግባር ከም ዝከኣል፡ ፍትሓዊ ስነ-ኣእምሮኣዊ ብስለት ከም ዝሓትት ምርዳእ ኣገዳሲዮ።

ንስለ ህዝባዊ ሃገራዊ ሰላም፣ ህዝባዊ ደሞክራሲ፣ ህዝባዊ ፍትሕ፣ ምክባር ልኡላውነት ህዝብን ሕግን፣ ህዝባዊ ልምዳትን ዕቤትን አንጻር ዓመጽን ዓመጽትን ምግዳል ሓደ ካብቶም ንጥዑይ አእምሮ ዘቐሰኑ አወንታዊ ታሪኽ ዝሰንዱ ቅቡላት ተግባራት ወዲ-ሰብዮ። እዚ ግን ብመዓር ዝተሸፈነ ዕረ ክኸውን የብሉን። ጸረ ዓማጺ እንተኾይንካ አንጻር ኩለ-መዳያዊ ዓመጽን ዓመትን ኮይንካ ክትርከብ የድሊ። ፍትሓዊ እንተኾይንካ ኣብ ኩሉን ወገን ኩሉ ብዱልን ደላዪ ፍትሕን ኮይንካ ክትርከብ ይግባእ። ጸረ ዓመጽን ዓመጽትን እናጨራሕካ ዓማጺ፣ ብዛዕባ ፍትሕን ደሞክራሲን እናጨራሕካ፡ ጸረ ፍትሕን ጸረ-ደሞክራሲን ክትኸውን ኣይግባእን።

ንኣብነት ሓደ ወዲ ከበሳ ኤርትራ፡ ብዛዕባ ሃገረ ኤርትራን ህዝባን ይግደስዮ እናበለ፡ ስማዊ መንግስቲ ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ብሄረ-ኩናማን ካልኣትን ዝፍጽሞ ኣድላዊ ምሕደራ ዘየቐንዘዎ እንተኾይኑ ከቢድ ጸገምዮ። እቶም ዝተወጽዑ ዝተገፍዑ ህዝብታት ዘቐርብዎ ሕቶ መሰልን ሕቶ ደሞክራሲን ክብደት ሂቡ ዘይርእን ናብ ፍትሕን ፍትሓዊ ሕቶን ዘይውግን ንህዝቢ ኤርትራ ሃገረ ኤርትራን ይፈቱን የክብርንዮ ዝብል ኤርትራዊ፡ ወይ ኮነ ኢሉ ጸረ-ህዝቢ ባህሪ ሓቢኡ ክኸይድ ዝፍትንዮ፡ ወይ ከኣ ነገራት ተደዋዊስዎ ኣሎ ማለትዮ። ብዝኾነ ብልሳኑ ጸረ- ምልኪዮ ደላዪ ፍትሕ እናበለ፡ ውጽዓት ዜጋታት ብሄራት ሃይማኖታዊ ትካላትን ካልኣትን መሰሎም ንምክባር ውድብ መሰሪቶም ብምቅላሶም ከም ከዳዓት ትሕቲ ሃገራውያን ሽዩጣት ኢሉ ዝኸሰሰ ዘጸልም እንተደኣ ኮይኑ፡ ሽዑ ንሽዑ ብዛዕባ ኤርትራን ህዝባን ከምዘይግደስ፡ ካብ ናይ ስማዊ መንግስቲ ህግደፍ ዝሓይሽ ኣረኣጺያ ከምዘይብሉን ዘረጋግጽዮ።

ዘቤታዊ መግዛእቲ ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ዜጋታትን ማሕበራዊ ውዳቤታት ኤርትራ ብደይ መደይ ዝፍጽሞ ዘሎ ኢ-ሰብኣዊ ግፍዒታት እናረኣየን እናሰምዐን ኣብ ክንዲ ዓገብ፡ ሃገር ቅድሚ ኩሉ፡ ንሕና ምስ መንግስትና እናበለ ዝጭርሕ፡ ኣብ ገድሊ ብረት ታሓንጊጡ ዝጸንሓሉ ዓመታት ኣናቕጸረ ኣነኮ እናበለ ፍትሓዊ ህዝባዊ ፖለቲካዊ ርእይቶ ከም ዝወነን ኣብ ኤርትራ ከም ዘንገሰን ዝንዮት ካባኻ/ካባኹም የድሕነና ዘብል ባዶነትዮ። ንሓቀኛ ገድልን ተጋዳላይ ምርኻስዮ።

ዕጥቂ ሓቀኛ ተጋዳላይ ካላሽኑ፡ ጋምባሌኡ፡ ጀብጀቡ፡ ግድምናኡ ኣይኮነን። ዕጥቂ ሓቀኛ ተጋዳላይ ፖለቲካዊ ዕላማኡ ካበይ ናበይ ብኸመይ ብግቡእ ምፍላጥዮ። ህዝባዊ ኣረኣጺያ፡ ህዝባዊ ወገንነት፡ ህዝባዊ ትሕትና ዝተላበሰ ፖለቲካዊ እምነት ምውናንዮ። ህዝባዊ ክብርን ትሕትናን ዘይብሉ ካበይን ብኸመይ መጺኡን ከይተረደኣ መንግስቲ ኣዚዞ፡ ሃገር ልዕሊ ኩሉ እናበለ ብዝሓዘ መሳርያ ተመኪሑ፡ ንወለዱ ዘከላብት ዝሃርም፡ ፖለቲካ እንዶ ንዘይብሎም ጨላቕ ኣሕዋቱን ኣሓቱን ተኩሱ ዝቐትል፡ ኣብ ርሑቕ ስደት ኮይኑ እዚ ኹሉ ደኸምና ደሚና ዘምጸእናያ ሃገር፡ መንግስቲ ከጽርፉ ጸጊቦም ሓንቂቆም እንቋዕ ኮይኑ ወዘተ ዝብል መርሆ ኣልቦ ብድሑር ናይ ትምክሕቲ፡ ጽባትን በለጽን ኣረኣጺያታት ዝተለውሰ ስሉብ ሕልና ዘለዎ ተጋዳላይ ካብ ምኻን ደጊምና ደጋጊምና ይሰውርና።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 19-04-2019